

Notodden kommune
Postboks 193
3672 NOTODDEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ailin Gundersen Aarnes, 33371183

Krav om at avløpsvann fra Notodden tettbebyggelse skal gjennomgå nitrogenfjerning

Vi viser til varsel om pålegg om nitrogenrensing datert 2.10.2025. Vi viser også til vårt pålegg om utredning av mulighetene for nitrogenrensing datert 19.3.2024, og til deres utredning utarbeidet av Norconsult 29.4.2025.

Vår konklusjon

Krav om nitrogenfjerning

Vi legger utredningen dere har levert til grunn, og stiller krav om at avløpsvann fra Notodden tettbebyggelse skal gjennomgå nitrogenfjerning.

- Fristen for å ha på plass 70 % nitrogenfjerning er 31.12.2030.
- Fristen for å ha på plass 80 % nitrogenfjerning er 31.12.2031.

Vi vedtar kravet med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje ledd.

Dere skal årlig, innen 1. november, rapportere på om fremdriften er i samsvar med fremdriftsplanen fra nitrogenutredningen.

Sakens bakgrunn

Vi påla Notodden kommune å utrede kommunens handlingsrom for å få på plass nitrogenfjerning som renseløsning for kommunalt avløpsvann i tettbebyggelse over 10 000 pe. Dere skulle levere utredningen innen 1.12.2024. Da vi ikke mottok utredning fra dere innen fristen, varslet vi 17.1.2025 tvangsmulkt med ny frist 1.3.2025. Den 21.1.2025 mottok vi søknad om utsatt frist for levering til 30.4.2025, som vi innvilget.

Vi mottok 30.4.2025 dokumentet *Nitrogenrensing ved Ramsflog renseanlegg. En utredning for Statsforvalteren i Vestfold og Telemark*, inkludert tre vedlegg med kostnadsberegninger. Vi vedtok derfor ikke tvangsmulkten.

Med bakgrunn i utredningen dere leverte, varslet vi 2.10.2025 et krav om å ha på plass 70 % nitrogenrensing innen 31.12.2030 og 80 % nitrogenrensing innen 31.12.2031. Dere kommenterte ikke varselet.

Vi vil i det følgende trekke frem de delene av utredningen som er vesentlig for kravet vi nå vedtar.

Renseeffekt for nitrogen

Dere vurderte ikke konkret hva som er mulig å få til av renseseffekt i Notodden tettbebyggelse, men dere viste til andre mulighetsstudier som sier at en økning av renskravet fra 70 % til 80 % og 85 % er fullt mulig. Dere oppga at behovet for økte bassengvolumer for rensesgrader over 70 %, vil være marginalt (1-3 % økning).

Kostnader

Dere la til grunn 70 % nitrogenfjerning, og estimerte en investeringskostnad på rundt 115 millioner +/- 3 % for alle de alternative teknologiske renseløsningene. Dere presenterte ikke konkrete kostnader for 80 og 85 % renseseffekt for nitrogen, slik det var krav om i pålegget, men dere opplyste om at forskjellene i investeringskostnader mellom 70, 80 og 85 % nitrogenrensing vil være marginale. Kostnadene for ekstern karbonkilde vil imidlertid øke med økende krav til nitrogenfjerning, og driftskostnader ved 80 og 85 % nitrogenrensing vil bli rundt 10 - 25 % høyere.

Når det gjelder beregning av hvordan kostnadene vil fordeles på innbyggerne, presenterte dere ikke dette for ulike rensesgrader, kun for ulike teknologiske løsninger.

Fremdriftsplan/milepæler

Fremdriftsplanen dere la fram, oppgir at byggeperioden kan være ferdig 31.12.2030, og at prøvedrift og feilretting vil foregå fram til 31.12.2031. Dere opplyste om at det er mange usikkerheter knyttet til fremdriften.

Vår begrunnelse

Krav om nitrogenfjerning og tilhørende frister

Kravet om fjerning av nitrogen følger av avløpsdirektivet, og Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen. Dersom resipienten, eller nedstrøms resipient, er eutrofifølsom, og det er avdekket et behov i resipienten for å redusere nitrogen, skal rensesanlegg i tettbebyggelser over 10 000 pe ha nitrogenfjerning innen 7 år. NIVA og HI konstaterte i 2021 et behov for å redusere nitrogentilførselene til Oslofjorden¹, og forholdet ble rapportert til EU i 2023. I Oslofjordens nedbørsfelt, har Norge derfor frist innen 31.12.2030 til å ha på plass nitrogenfjerning ved rensesanlegg i tettbebyggelser over 10 000 pe.

Notodden tettbebyggelse er over 10 000 pe, og ligger i nedbørsfeltet til Oslofjorden.

Avløpsdirektivet er i Norge gjort gjeldende gjennom forurensningsforskriften kapittel 14. I § 14-2 er nitrogenfjerning definert som «En rensesprosess der nitrogenmengden i avløpsvannet reduseres med minst 70 % av det som blir tilført rensesanlegget». Kravet er et minimumskrav.

Renseeffekt for nitrogen og kostnader

I henhold til vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk

¹ [Utredning av behovet for å redusere tilførselene av nitrogen til Ytre Oslofjord - miljødirektoratet.no](#)

tilstand. Basert på at behovet for nitrogenavlastning i Oslofjorden er stort, bør alle kilder til nitrogen i Oslofjordens nedbørsfelt reduseres så mye som mulig.

I tråd med forurensningsloven § 18 femte ledd, har vi tatt hensyn til kostnadene ved endringen, og de fordeler og ulemper som endringen ellers vil medføre. I og med at 70 % nitrogenfjerning allerede ligger som et minimumskrav gjennom EØS-avtalen, er det merkostnaden som vil tilkomme ved å fjerne over 70 % vi har vurdert.

Basert på at det er små forskjeller i kostnader ved å fjerne 70, 80 eller 85 %, og også liten forskjell i behovet for plass, er det nærliggende å stille krav om en høy rensegrad for nitrogen.

Vi ser det likevel som lite realistisk å stille krav om 85 % nitrogenfjerning, selv om dere ikke har beskrevet dette som problematisk. Fra andre utredninger er vi gjort kjent med at 85 % nitrogenfjerning krever en stabilt høy rensing hele året. Lave temperaturer vinterstid kan gjøre det utfordrende å oppnå høye rensegrader, og det kan bli nødvendig med høyere rensegrad om sommeren for å kompensere. I tillegg gir de store mengdene fremmedvann i Notodden tynt avløpsvann, og avløpet ville måtte renses til svært lave konsentrasjoner for å oppnå 85 % rensegrad.

Vi har ikke tatt inn muligheten for å unnta prøver ved lave temperaturer, slik EUs avløpsdirektiv gjør, da vi mener at anlegg i Norge må utformes slik at de er driftsstabile også i kalde perioder, og kaldt vann vil forekomme store deler av året. Hensynet til kaldt avløpsvann tar vi ved å sette krav om 80 % nitrogenfjerning, og ikke 85 %.

Basert på informasjonen dere har lagt fram, samt generell informasjon om nitrogenfjerning ved andre renseanlegg, ser vi det som realistisk og riktig å stille krav om 80 % nitrogenfjerning i Notodden tettbebyggelse fra 31.12.2031. Ved 80 % rensegrad vil det være mulig å kompensere dårligere rensing i kalde perioder med bedre rensing sommerstid.

Ettersom Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen stiller krav om at 70 % nitrogenfjerning skal være på plass fra 31.12.2030, og dere i fremdriftsplanen har skissert prøvedrift hele 2031, stiller vi krav om 70 % nitrogenfjerning fra 31.12.2030.

Rensegraden for nitrogen (tot-N) er basert på årlig middelvei.

Vi har stilt kravet om nitrogenfjerning som et krav om renseprosent, og velger å ikke bruke EUs kravsform, som i tillegg gir anledning til å verifisere rensingen ved å oppnå en gitt konsentrasjon. Etter vår vurdering vil krav til renseeffekt i prosent i større grad bidra til forbedring av avløpsnett og fjerning av fremmedvann, enn det et krav til utslippskonsentrasjon vil gjøre.

Tillatelse til oppgradert renseanlegg

Tillatelsen til Ramsflog renseanlegg er fra 1981, og det er behov for å revidere hele tillatelsen for å få inn oppdaterte krav, og for å få tillatelsen på en form som tillatelser er i dag. Vi har anledning til å gjøre en slik endring i medhold av forurensningsloven § 18 tredje ledd.

Vi ser det likevel ikke som hensiktsmessig å revidere hele tillatelsen til Ramsflog renseanlegg nå, ettersom det vil bli behov for en ny tillatelse for det oppgraderte renseanlegget når relevante beslutninger er tatt i kommunen, og dere har sendt oss oppdaterte opplysninger i en søknad. Et vedtak nå, der rensekravet for nitrogen i Notodden tettbebyggelse gjøres kjent, gir kommunen forutsigbarhet.

Vi understreker at det kun er nitrogenutslippene som er vurdert i dette vedtaket. Andre forhold vil bli tatt opp til vurdering når vi utarbeider ny tillatelse til tettbebyggelsen.

Endret hjemmelsgrunnlag

Vi vedtar nå kravet om nitrogenfjerning med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje ledd, og ikke § 7 fjerde ledd som først ble varslet. Sistnevnte forutsetter at det foreligger et ulovlig forhold, noe vi ikke kan se at det gjør her. Vi har nylig gjort denne avklaringen om hjemmelsgrunnlag med Miljødirektoratet. Innholdet i kravet om nitrogenfjerning er imidlertid det samme som dere ble varslet om 18.12.2025. Vi anser derfor at dere allerede har hatt anledning til å uttale dere, og at det ikke er nødvendig å forhåndsvarsle på nytt, jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd punkt c.

Naturmangfold

I og med at vedtaket om at Notodden tettbebyggelse skal fjerne 70 og 80 % nitrogen vil ha utelukkende positive virkninger på naturmangfold, har vi ikke vurdert de miljøretslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Rapportering av fremdrift

Dere skal årlig, innen 1. november, sende oss en kort (maks en side) vurdering av om dere er i rute etter fremdriftsplanen dere la fram i nitrogenutredningen, og om dere kommer til å oppnå kravet om nitrogenfjerning innen fristen.

Dersom dere ligger bak planlagt fremdrift, må dere beskrive hvorfor, hvilke tiltak dere gjør for å unngå ytterligere forsinkelser, og hva dere gjør for å hente inn forsinkelsen.

Klageadgang

Dere kan klage på vedtaket **innen fire uker** etter at melding om vedtaket er mottatt. En eventuell klage skal angi hva dere klager på, og den eller de endringer dere ønsker. Klagen bør begrunnes, og dere bør nevne andre opplysninger av betydning for saken.

Det følger av forvaltningsloven § 29 fjerde ledd at vi i særlige tilfeller kan forlenge klagefristen utover de tre ukene lovens § 29 første ledd setter. Med bakgrunn i at vi fatter vedtaket på en tid som mange har ferie, og vedtaket medfører omfattende tiltak i kommunen, har vi utvidet klagefristen med en uke. Etter vår vurdering vil ikke denne forlengelsen påføre parter i saken unødvendige eller urimelige kostnader eller ulemper.

En eventuell klage skal dere sende til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Hvis vi ikke gir medhold i klagen, vil vi sende den til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Med hilsen

Siv Hege Wang Grøvo (e.f.)
fagsjef

Ailin Gundersen Aarnes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent